

רעידות אדמה ובטיחות בחשמל

מצבי חירום מחייבים התנהלות בטיחותית גם במקומות העבודה. להלן כמה דגשים:

רעידת אדמה, המתרחשת באזור מיושב, עלולה לגרום לאסון המוני - לאובדן חיים ולהרס עצום לרכוש. חלק גדול ממקרי המוות ברעידת אדמה הוא כתוצאה מקריסת קירות ובניינים או חפצים כבדים על השוהים בבתים. גם מבנים שלא נהרסו מרעידת האדמה נמצאים בסכנת התמוטטות ברעידות משנה, כתוצאה מהיחלשות לאחר האירוע הראשון.

סיכוי חשמל לאחר רעידת אדמה
לאחר רעידת אדמה משמעותית, עמודי חשמל הנושאים קווי חשמל במתחים שונים - החל ממתח נמוך (בין 50 ל-1,000 וולט בדרם חילופין) ועד למתח עליון (161,000 וולט) - עלולים לקרוס וליצור סיכוי התחשמלות ושרפות. אם קרסו מבנים ותשתיות, יש להיות ערניים ולשים לב למוליכי חשמל על הקרקע.

הסיכונים שאליהם נחשפים צוותי ההצלה והניצולים:

- צינורות מים שנקרעו עלולים לגרום להצפה של מקלטים
- תברואה לקויה/חשיפה למחוללי מחלות
- חשיפה לכבל חשמל חשופים
- חשיפה לעשן ולדפנים
- חשיפה לדליפת גז מצינורות שנסדקו
- המבנה עלול לקרוס בכל רגע, כתוצאה מרעידות משנה
- פציעות מהיתקלות בחפצים חדים
- סיכוי מקום מוקף
- סיכוי אש, התחשמלות, שרפות

הגנה על תשתיות אנרגיה מפני רעידות אדמה
באזורים מועדים, המבנים המייצרים או מספקים אנרגיה וגם תשתיות צריכים להיות מתוכננים ובנויים

בטיחות באתרי תמ"א 38

מטרת פרויקט התמ"א 38 היא חיזוק מבנים בפני רעידות אדמה. כמה עקרונות בטיחות:

1. כאשר באזור העבודה של הקבלן יש מקומות המשמשים את כלל הציבור בעת העבודה, כגון כניסות למבנים, אולמות כניסה, פרוזדורים, מעברים ודרכי גישה לרכב או להולכי רגל, גרמי מדרגות וכיו"ב, באחריות הקבלן לספק ולהתקין הגנות ואמצעי בטיחות מתאימים, כגון מעקות וגדרות ביטחון, משטחי מעבר, מחסומים, הגנה עילית, מחיצות הפרדה וכיו"ב. יש להשאיר קווי ראייה חיוניים לצורך תנועה בטוחה של אנשים וכלי רכב.
2. כל דרכי הגישה - מעברים, כניסות לבניינים, אולמות כניסה וכד' יישמרו נקיים ופנויים מכל עצם העלול לחסום או להפריע לתנועה חופשית ובטוחה, או לגרום למעידה ונפילה.
3. באחריות הקבלן להתקין ולדאוג לשלמותם של שלטי הבטיחות וההכוונה במקומות בולטים ובשפה המובנת לציבור.
4. במקרים של ביצוע עבודה בדרכי גישה ובדרכי תנועה המיועדות לציבור, יותקנו דרכי גישה ומעברים זמניים חלופיים, המאפשרים תנועה בטוחה של אנשים. הללו יתוחזקו במצב תקין על ידי הקבלן במשך כל תקופת עבודתו באתר.

5. יש לתחם את אזור אחסנת חומרי הבנייה למניעת כניסת דיירים.
6. באזורים שבהם מתאפשר, על מבצע הבנייה ליצר הפרדה מוחלטת, בין האתר לבין האוכלוסייה המתגוררת במקום. מומלץ להתקין רשתות למניעת נפילה של חפצים במיוחד בשטח המעבר המשותף ובכניסה/יציאה מהבניין. בעת ביצוע עבודות חיפוי וגמר חיצוניים, יתקין מבצע הבנייה כיסוי, שימנע פיזור אבק.
7. כאשר בונים פיגומים סביב הבניין, יש להבטיח שלדיירי הבניין, ובמיוחד לילדים, לא תהיה גישה לפיגומים ולא יוכלו לפסע עליהם.
8. עבודות חשמל ושימוש בלוחות החשמל של הבניין יבוצעו על פי אישור חשמלאי עם רישיון בהתאם לגודל המתקן. יש להשתמש בלוחות חשמל נייחים, המצוידים במפסק פחת, להזנת כלים מיטלטלים באתר הבנייה. אין לפרוס כבלי חשמל לצורכי עבודות הבנייה מהחלק המאוכלס אל אתר הבנייה.

היערכות לתרחישי חירום במקום העבודה

במבנים רבי-קומות מורכבות הפינוי דורשת התאמות ייחודיות

אתר לתרגול חילוץ למדים

מענה רפואי
פקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], תשל"ל-1970, מגדירה בסעיף 147 שעל כל 150 עובדים או חלק ממספר זה יש להתקין ארגז לעזרה ראשונה, לפי התקן. בסעיף 148 לפקודה נדרש כל מפעל למנות על כל ארגז לעזרה ראשונה אחראי, שיהיה זמין בכל שעות העבודה.

עובדים עם מוגבלות
עובדים או מבקרים עם מוגבלות מחייבים מענה ייחודי, אשר נדרש להיות מוכר לכלל המנהלים במקום העבודה. מנהלים שתחתיהם יש עובדים עם מוגבלות נדרשים להכיר את המענה למצבי חירום עבור עובדים אלו ביתר שאת ובמקצועיות. הדבר מחייב לא רק היכרות, אלא תרגול הלכה למעשה בפינוי מהתחנה אל נקודת הפינוי, שתימצא מחוץ למבנה. כיוון שהמוגבליות שונות זו מזו, גם המענים והאתגרים העומדים בפני המנהלים במצבי חירום משתנים בהתאם לכך.

מענה למצב חירום
המענה למצב חירום במקום עבודה נדרש להיכתב ולהופיע בנוהל אשר כל מנהל בכלל הרמות יידרש לקבל הדרכה לגבי עם קבלתו למקום העבודה, והדרכה מדורגת שתכלול גם תרגול מעשי בתרחישים השונים. לאחר התרחשות אירוע, המענה המידי יינתן באמצעות העובדים והאחראים במקום. המענה הראשוני יהיה ברמת המפעל/הארגון, ומענה מתמשך בהתאם לעוצמת האירוע ולגודלו יהיה ברמת המפעל/הארגון, בסיוע כוחות חיצוניים. האירוע יסתיים עם החזרה לשגרה. בכל אחד מהשלבים, ניהול האירוע מהרמה הזוטרה ועד לרמה הבכירה יתבצע בהעברה מסודרת, שבה יועברו הנתונים והמידע הידוע עד כה.

האתגר המרכזי במצב חירום במקום העבודה הוא התנהלות האדם. במקום עבודה יכול להימצא מספר רב של אנשים, ובכללם עובדים, עובדים עם מוגבלות, עובדי קבלן, אזרחים, ולכל אלו יידרש מקום העבודה להיות ערוך מבחינת מענה. אין לדעת כיצד יתנהג אדם במקום העבודה בעת אירוע, אך עלינו להיערך, להכיר ולנתח את ההתנהגויות השכיחות הצפויות להתרחש, כדי לתת להן מענה.

היערכות ההנהלה וצוות הניהול היערכות ההנהלה למצבי חירום מחייבת רמת בקיאות וידע שיאפשר לנהל את האירוע במצב של אי-ודאות, כאשר כל אחד יודע מה עליו לעשות בשלב הראשון לאחר התרחשות האירוע, את מיקום אמצעי החירום, דרכי המילוט להתרחש, כדי לתת להן מענה.

תרגול חשיבתי - "משחק מלחמה"
היערכות בסיסית של ההנהלה והצוות הניהולי יכולה להתבצע באמצעות "שולחן עגול", שבו המנהל מעלה את אחד התרחישים שעמם יצטרך הארגון להתמודד, כגון רעידת אדמה. מתבצע תרחיש להתנהלות האירוע - מה עושה כל מנהל ויחידתו בעת האירוע, איך משתפים המנהלים פעולה עם צוותי החירום, למי הם מדווחים, ועוד.

דגשים לתרגול מעשי:

1. תרגול של המנהלים
2. תרגול של ממלא מקום
3. תרגול במצבים לא שגרתיים
4. תרגול במשמרת שנייה או שלישית
5. תרגול במצב של חסימת דרכי גישה

בניית צוותי פעולה לסער"
רעידת אדמה, אם תתרחש, תגרום לפגיעה במספר מוקדים רב. מקום העבודה נדרש להיערך למצב שבו בעת רעידת אדמה, הוא יידרש לספק בעצמו את המענה הראשוני. כיום, פיקוד העורף מקיים השתלמות בת שלושה ימים, המכשירה צוותי סער (סיוע עצמי ראשוני). צוותים אלו לומדים טכניקות לביצוע חילוץ ראשוני של לכודים ולמצור הנזקים בנפש.

המוסד לבטיחות ולגיהות

תשע"ט טובה

מאחלים שנה טובה, בטוחה ובריאה

יו"ר נתנאל איזק, מנכ"ל ד"ר אורנית רז

www.osh.org.il